

ઘોરણી : 11

ગુજરાતી

પાદ : 25

દણિ, મુક્તાક, હાઇક

1. મા (કુણા)

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) મોટા થયા પણી કવિને કઈ વાતનું દુઃખ છે?

➤ મોટા થયા પણી કવિને માના ખોળાથી દૂર જવું પડ્યું
એ વાતનું દુઃખ છે.

(2) કવિને પાછા બાળક થવાની છચ્છા શા માટે થાય છે?

➤ માનો ખોળો ખુંદવા માટે કવિને પાછા બાળક થવાની છચ્છા થાય
છે.

(3) “મા” બોલતાંની સાથે કવિને શું સાંભરે છે?

➤ ‘મા’ બોલતાંની સાથે જ કવિને પોતાનું બાળપણ સાંભરે છે.

(4) મોટપની મજા કવિને કેવી લાગે છે?

➤ મોટપની મજા કવિને કસવી એટલે કે અપ્રિય લાગે છે.

(5) કવિ ‘કાગડા’ કોને કહે છે?

➤ કવિ કાગ પોતાને ‘કાગડા’ કહે છે.

2. નીચેના પ્રશ્નની મુદ્દાસર નોંધ લખો.

■ કવિની દ્રષ્ટિએ બાળપણ

➤ કવિ કાગે દુહામાં માં અને એના નિર્યાજ પ્રેમનો મહિમા વર્ણવ્યો છે. મોટા થયા પછી 'મા' શબ્દના ઉચ્ચાર સાથે જ મા, માનો ખોળો, તેની હુંક, તેનાં વહાલ, લાડ, પ્રેમ સાંભરી આવે છે - આખું બાળપણ સાંભરે છે. કવિ મોટા થયા, માન-પ્રતિષ્ઠા મળ્યાં.

પણ તેમને માના નિર્વિજ પ્રેમ વિના જીવન અધૂરું લાગે
છ. માના પ્રેમ વિના જીવનમાં મળેલી મોટપ કવિને તુચ્છ
ને કાવી લાગે છ. આમ, કવિને માને લીધે બાળપણ ભર્યું
ભર્યું લાગતું હતું. હવે મા વિનાનું જીવન નિરથીક લાગે છ.

2. દશા અને દિશા (મુક્તક)

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) કેવા લોકો ખુમારીપૂર્વકનું જીવન જીવી નથી શકતા ?

➤ જે લોકો પોતાની માઠી ગ્રહદશાશી વિચલિત થાય છે અને તેના ગુલામ બની જીવનથી હારી જાય છે, તે ખુમારીપૂર્વકનું જીવન જીવી નથી શકતા.

(2) દશાથી ગભરાઈ જનારા કોનાથી અજાણ્યા છે ?

➤ દશાથી ગભરાઈ જનારા સાચી દિશાથી અજાણું છે.

(3) કવિએ દશાને કોના જેવી કહી છે ?

➤ કવિએ દશાને સડક જેવી કહી છે.

2. નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો.

(1) દશા અને દિશા વિશે કવિનું શું કહેવું છે ?

➤ દશા અને દિશા વિશે કવિનું કહેવું છે કે માનવીના જીવનમાં કોઈ વાર માઠી ગ્રહદશા ચાલતી હોય ત્યારે તેનાથી તે વિચલિત થઈ જાય, તેનો ગુલામ થઈ જાય તો તે ખુમારીપૂર્વક જીવન જીવી શકે નહિ. હકીકતમાં તેને જીવનની સાચી દિશાની જાણ નથી. આથી તે દશાને જ પૂજે છે. દશા એટલે કે ભાગ્યને આધારે બેસી રહેવા કરતાં ખુમારીપૂર્વક સાચી દિશા જાણી તે પુરુષાર્થી કરતો રહે, તો તેને જીવનમાં સફળતા પ્રાપ્ત શાય છે.

(2) સરકારે રોકી નથી શકતી ? શા માટે ?

➤ પુરુષાર્થ કરનારને સરકાર (દશા કે ભાગ્ય) રોકી શકતી નથી; કારણ કે તેનામાં પરિશ્રમથી આગળ વધવાની ખુમારી છે.

3. હાઈકુ

1. નીચેના પ્રશ્નોના એક-એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) શાની પીંછી ફરતી રહી છે ?

➤ અંધકારની એટલે કે અસત્યની પીંછી ફરતી રહી છે.

(2) સૂરજના ઉજાસે આંગણ કેવું લાગે છે ?

➤ સૂરજના ઉજાસે આંગણું મોટું લાગે છે.

(3) માછી શું કરે છે ?

➤ માછી (નદીકાંઠે માછલી પકડવા) ઉલ્લો છે.

2. નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો.

(1) અંધકારની પીંછી અને દીપ દ્વારા કવિ શો બોધ આપે છે ?

➤ અંધકારની પીંછી અને દીપના પ્રતીક દ્વારા કવિ બોધ આપે છે કે જેમ અંધકારની પીંછી ભલે ચારે બાજુ ફરે અને તે સ્થળને અંધકારમય કરી છે, પરંતુ તેનું દીવા પાસે કંઈ ચાલતું નથી. અર્થાત् તે દીવાને પોતાના અંધકારમય રંગથી રંગી શકતો નથી. એ જ રીતે અનેક અસત્યો લેગાં થાય તોપણ તે સત્યને અંખું પાડી શકતાં નથી.

(2) મુરલી ઠાકુર હાઇકુ દ્વારા શું કહેવા માગે છે ?

➤ મુરલી ઠાકુર હાઇકુ દ્વારા કહેવા માગે છે કે ઘર નાનું હોય
કે મોટું એના આધારે ઘરની ખાનદાની નક્કી થતી નથી,
પરંતુ એ ઘરમાં વસતાં માનવીનાં સંસ્કાર અને પ્રતિજ્ઞાનાં
આધારે ઘરની ખાનદાની નક્કી થાય છે.

(3) માણી અને માણલી દ્વારા રાવજુ પટેલ શી વ્યંજના પ્રગટ કરે છે ?

➤ રાવજુ પટેલ માણી અને માણલી દ્વારા વ્યંજના પ્રગટ કરે છે કે માણીમાર માણલાં પક્કવા ઉભો છે. માણલી જાણે છે કે એનું મૃત્યુ નિશ્ચિત છે, છતાં તે જળમાં મોજથી તરે છે. જીવન જીવવાનો આનંદ માણે છે. એમ મૃત્યુ અનિવાર્ય છે એ જાણવા છતાં જીવવાનો આનંદ માણાતો માનવી માણલી જેવો છે.

Thanks

For watching